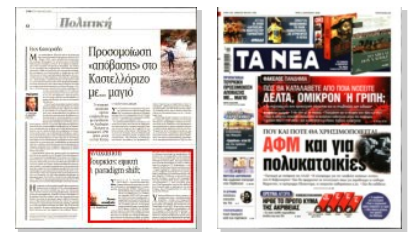

1. ΑΝΑΧΑΙΤΙΣΗ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΕΦΙΚΤΗ Η PARADIGM SHIFT ;

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 04/01/2022 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 04/01/2022

Σελίδα: 12

Αναχαίτιση Τουρκίας: εφικτή ή paradigm shift;

Σύμφωνα με το Nordic Monitor (30/12/2021), η Τουρκία προωθεί πρόγραμμα παραγωγής προηγμένων οπλικών συστημάτων περιλαμβανομένων όπλων μαζικής καταστροφής (WMD), πυραύλων μεγάλου βεληνεκούς και ίσως πυρηνικών όπλων παραβιάζοντας τη συνθήκη μη διάδοσης (NPT). Με την ευκαιρία λοιπόν αυτής αξεκαθαρισθεί: η εφαρμοσμένη πολιτική της Αθήνας στο σκέλος της αναχαίτισης (containment) της Τουρκίας από του να καταστεί περιφερειακή δύναμη είναι αδιέξοδη, ατελέσφορη, ανέφικτη. Δεν θα φέρει αποτελέσματα. Σπαταλάμε τζάμπα πόρους. Και όσο συντομότερα το καταλάβουμε τόσο καλύτερα. Δεν μιλάμε για τη θεσμικά διακηρυγμένη πολιτική του διαλόγου με βάση το διεθνές δίκαιο για την ειρηνική επίλυση προβλημάτων

(που όμως είναι σε αδράνεια). Η Τουρκία είναι ήδη μια οιοσδήποτε περιφερειακή δύναμη παρά τα οξυτάτα οικονομικά της προβλήματα. Και στοχεύει στο να αναδειχθεί σε κάτι περισσότερο – σε ηγεμονική δύναμη στο περιφερειακό σύστημα και επέκεινα ίσως. Αυτό (μας) προκαλεί ιερή αγανάκτηση βέβαια. Αλλά δεν υπάρχει τίποτα το περίεργο. Ο J. Mearsheimer – ο πιο επιφανής διεθνολόγος της ρεαλιστικής σχολής – έγραψε πρόσφατα: «Χώρες που ανησυχούν για την επιβίωσή τους θεωρούν ως καλύτερο τρόπο αντίδρασης την απόκτηση ισχύος, κάτι που σημαίνει ότι θέλουν να καταστούν ηγεμονικές δυνάμεις/ ηγεμόνες στην περιφέρειά τους και να αποκλείσουν άλλες χώρες από το να κυριαρχήσουν (...). Όλες οι μεγάλες χώρες είτε είναι δημοκρατίες είτε όχι δεν βλέπουν άλλη επιλογή παρά να επιδιώκουν την ισχύ, δύναμη». Και η Τουρκία βλέπει τον εαυτό της ως μεγάλη δύναμη.

Υπάρχει βέβαια και άλλος τρόπος να καταστεί μια χώρα – ιδιαίτερα μεσαίου μεγέθους – ισχυρή. Να ενσωματωθεί σ' ένα ευρύτερο, ισχυρό υπερεθνικό σύνολο όπως έκανε η Ελλάδα με την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Αλλά αυτή η επιλογή ως γνωστόν αφαιρέθηκε/απορρίφθηκε από την Τουρκία το 2007 (με ευθύνη Γαλλίας - Ν. Σαρκοζί κυρίως και Γερμανίας - Α. Μέρκελ) και έκτοτε η Τουρκία (πρόεδρος Ερντογάν) εγκαινίασε την επιλογή της περιφερειακής δύναμης. Έχει προϋποθέσεις για έναν τέτοιο ρόλο; Όχι

**News
analysis**

ΤΟΥ Π.Κ. ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗ

1. ΑΝΑΧΑΙΤΙΣΗ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΕΦΙΚΤΗ Η PARADIGM SHIFT ;

Μέσο: TA NEA

Ημ. Έκδοσης: . . .04/01/2022 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .04/01/2022

Σελίδα: 13

όλες αλλά πάντως σημαντικές. Πληθυσμιακά είναι η πολυπληθέστερη χώρα της περιοχής. Από τις όμορες χώρες της μόνο το Ιράν έχει αντίστοιχο πληθυσμό. Έχει τη μεγαλύτερη οικονομία (σχεδόν τέσσερις φορές μεγαλύτερη από την ελληνική) και στοχεύει να καταστεί η δέκατη οικονομία στον κόσμο. Και λόγω μεγέθους οικονομίας συμμετέχει στην ομάδα των 20 (G-20) περισσότερο ανεπτυγμένων οικονομιών. Έχει ισχυρές ένοπλες δυνάμεις (αν και εξασθενημένες λόγω πρόσφατων εκκαθαρίσεων). Έχει αξιόλογη πολεμική βιομηχανία (παραγωγή drones κ.λπ.) ενώ όπως αναφέραμε ίσως αναπτύσσει και μυστικά οπλικά προγράμματα περιλαμβανομένων πυραύλων μεγάλου βεληνεκούς ή και πυρηνικών όπλων. Και έχει αναδειχθεί επιπλέον και σε υπολογίσιμη «ήπια δύναμη» – εξάγει π.χ. τηλεοπτικά σίριαλ σ' όλο τον κόσμο. Και βεβαίως είναι ένα αυταρχικό καθεστώς που εμφορείται από την ιδεολογία του εθνικισμού, τη νοσταλγία της (Οθωμανικής) αυτοκρατορίας και τη ρητορική του Ισλαμισμού. Το βασικό που δεν έχει είναι τη νομιμοποίηση για έναν τέτοιο ρόλο. Και σειρά εσωτερικών προβλημάτων. Πώς αντιμετωπίζεις ένα τέτοιο φαινόμενο-πρόκληση, ιδιαίτερα όταν το έχεις δίπλα σου;

Υπάρχουν δύο στρατηγικές ουσιαστικά: της αναχαίτισης (containment) και της σύμπραξης (engagement). Τη στρατηγική της αναχαίτισης μπορεί να την ακολουθήσει μια σαφώς ισχυρότερη χώρα που είναι και

πρόθυμη να καταβάλει υψηλό κόστος (ΗΠΑ έναντι Σοβ. Ένωσης, Κίνας). Αυτή τη στρατηγική όμως επιχειρεί να εφαρμόσει πάνω-κάτω και η Ελλάδα έναντι της Τουρκίας. Κατασκευάζει στρατιωτικές συμμαχίες αναχαίτισης ακόμη και με απίθανες χώρες, επεκτείνει την αμερικανική παρουσία στη χώρα, εξοπλίζεται, επιδιώκει κυρώσεις και γενικά... τρέχει πίσω από την Τουρκία προκειμένου να τη σταματήσει από το να καταστεί περιφερειακή-ηγεμονική δύναμη. Δεν θα τη σταματήσει όμως είτε φύγει ο Ερντογάν από την εξουσία είτε όχι (καθώς όλες οι πολιτικές δυνάμεις στην Τουρκία βλέπουν στη στρατηγική αναχαίτισης το σύνδρομο της περικύκλωσης και διάλυσης από τα έξω – σύνδρομο Συνθήκης Σεβρών). Η στρατηγική που θα μπορούσε να φέρει αυτό το αποτέλεσμα προς αμοιβαίο όφελος είναι αυτή της σύμπραξης (engagement) προσαρμοσμένης στο ευρωπαϊκό περιβάλλον και συνθήκες της περιοχής. Τα στοιχεία μιας τέτοιας στρατηγικής σύμπραξης θα περιελάμβαναν:

■ την αναβίωση του στόχου για τη βαθύτερη ευρωπαϊκή πρόδεση της Τουρκίας (πρόδεση με ΕΕ) μέσω μιας ισχυρής ειδικής σχέσης επί του παρόντος (και πλήρης ένταξη στο απώτερο μέλλον εάν και εφόσον...). Σχέσης τύπου νέου «Ελσίνκι» για την Ελλάδα. Μην παραβλέπουμε: η Τουρκία θεωρείται (ιδιόρρυθμο) μέρος του συστήματος ασφάλειας της Ευρώπης. Δεν είναι έξω απ' αυτό όπως θέλουμε να τη βλέπουμε.

■ την ενσωμάτωσή της σε περιφερειακές δομές, σ' ένα περιφερειακό πλαίσιο π.χ. για την Αν.

Μεσόγειο και πάντως όχι τον αποκλεισμό της, ■ την υποβοήθηση της επιστροφής στη δημοκρατική τάξη, ενίσχυση κοινωνίας των πολιτών, κράτους δικαίου, κ.λπ. στην Τουρκία, ■ και πάνω απ' όλα, το άνοιγμα μιας σοβαρής, στοχευμένης διαδικασίας επίλυσης των προβλημάτων μεταξύ των δύο χωρών (χωρίς νομικίστικες προσεγγίσεις κ.λπ.).

Είναι η μόνη πολιτική που μπορεί να πετύχει, που προστατεύει την Ελλάδα και που επιτρέπει στην Αθήνα να επενδύσει δημιουργικά στο κύριο συγκριτικό πλεονέκτημα που έχει. Και που δεν είναι άλλο από τη συμμετοχή της στην ΕΕ.

Ας μη λησμονείται ότι η πολιτική αναχαίτιση κάνει την άλλη πλευρά πολύ πιο επιθετική και αδιάλλακτη ανεξάρτητα από το κόστος της που για ένα μη δημοκρατικό καθεστώς όμως είναι ανεκτό. Και το χειρότερο προχωρά σε μαζικούς εξοπλισμούς για να ενισχύσει τη δύναμή της. Βεβαίως υπάρχει το προηγούμενο της Σοβ. Ένωσης η οποία προκειμένου να αντιμετωπίσει την πολιτική αναχαίτιση από τις ΗΠΑ επιδόθηκε, μεταξύ άλλων, σε ξέφρενους εξοπλισμούς που τελικά την οδήγησαν στην κατάρρευση. Αλλά ούτε η Ελλάδα είναι ΗΠΑ ούτε η Τουρκία Σοβ. Ένωση.

Χρειαζόμαστε ένα paradigm shift τώρα...

Ο καθηγητής Π.Κ. Ιωακείμους είναι πρώην ηρεοβευτής -σύμβουλος του ΥΠΕΞ και μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής του FEPS και του ΕΛΙΑΜΕΠ.